

Notat om rensklasser

Historisk baggrund

Fra "[Betænkning om spildevandsafledningen i det åbne land m.v.](#)¹" nr 3 1996 side 33

I nabolande som f.eks. Norge findes der sådanne godkendelsesordninger for minirensanlæg, og udvalgets forslag til en sådan ordning har taget udgangspunkt i den norske ordning

[...]

Kommunerne kan herudfra meddele påbud for en given klasse med krav om anvendelse af typegodkendt anlæg på baggrund af vandområdernes følsomhed²

Begrebet rensklasser er adopteret fra Norge og har erstattet konkrete målinger af vandet fra vandoplande med typespecifikke standardtal.

Under lovbehandlingen: [Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse og lov om betalingsregler for spildevandsanlæg m.v.](#)³ begrundet miljøstyrelsen i et svar til spørgsmål 29 hvorfor styrelsen ikke finder målinger hensigtsmæssige: [Tillægsbetænkning afgivet af Miljø- og Planlægningsudvalget den 23. april 1997](#)⁴

Side 744 Spørgsmål nr. 29: Hvad er begrundelsen for, at der ikke kræves dokumentation i form af målinger eller analyser, før et påbud meddeles?

Svar: Jeg har forelagt spørgsmålet for Miljøstyrelsen, der har oplyst følgende: »Af bemærkningerne til lovforslag L 128 fremgår det, hvad Miljøstyrelsen har udmeldt som forudsætningerne for at meddele et påbud om forbedret rensning i det åbne land. Disse forudsætninger, som er i overensstemmelse med en byretsdom fra 14. december 1994 fra Skanderborg, og som er stadfæstet i landsretten, er:

- - at ejendommens afløbsforhold, herunder udledningssted, skal være dokumenteret,
- - at ejendommen skal bidrage til en forurening af den omhandlede recipient, og
- - at recipienten dokumenteret skal være forurenede i et omfang, der gør, at den vedtagne målsætning ikke er opfyldt.

Efter Miljøstyrelsens opfattelse er der altså ikke behov for en specifik måling af den enkelte ejendoms udledning til vandløbet, idet forureningen af vandløb og søer mange steder vil skyldes det samlede bidrag af udledninger fra flere enkeltejendomme og man derfor ikke kan måle sig frem til den enkelte ejendoms påvirkning af vandløbet. Yderligere er det meget vanskeligt at udføre målinger på enkeltejendommens spildevandsudledning, da disse spildevandsudledninger i modsætning til de større rensanlæg udleder diskontinuerligt og derfor vil kræve en længerevarende intensiv måleperiode.

¹ <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/1996/87-7810-687-7/pdf/87-7810-687-7.pdf>

² <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/1996/87-7810-687-7/pdf/87-7810-687-7.pdf>

³ <https://www.folketingstidende.dk/samling/19961/lovforslag/l128/index.htm>

⁴ https://www.folketingstidende.dk/samling/19961/lovforslag/L128/19961_L128_tillaegsbetaenkning.pdf

Skulle man derfor for alle udledninger opstille et sådant omfattende måleprogram, ville omkostningerne for kommunerne blive endda meget høje, og set i lyset af at forventningerne til resultaterne er begrænsede, finder Miljøstyrelsen ikke dette hensigtsmæssigt.«

Aktuel administrationsgrundlag (2024-2025)

I [Novana rapporter](#)⁵ og datateknisk anvisning redegøres for baggrunden for rensklasser.

Siden 1997 er der fra alle ejendomme der ikke er tilsluttet et renseanlæg hvert år beregnet, hvor meget der udledes pr. ejendom med baggrund i oplysninger fra en BBR afløbskode. Efterfølgende ganges med standardtal for 1 personækvivalent (PE): (21,9 kg organisk stof/år målt som det biokemiske iltforbrug (BI5), 4,4 kg total kvælstof/år eller 0,72 kg total fosfor/år), som angivet i Spildevandsbekendtgørelsens § 3 nr 5⁶.

Summa summarum ender vi op med en beregnet mængde kvælstof, fosfor og organisk stof (NPO) fra et givent område, som er grundlaget for udpegning af rensklasser.

En kommune opdeles herefter i forskellige rensklasser. Det kan variere meget, måske fra 20-75 % af kommunens samlede areal afhængig af, hvor robuste tilstødende vandområder er.

[Fra seneste Novana rapport over punktkilder år 2024 side 27](#)⁷

“Belastningsopgørelser for spredt bebyggelse er baseret på beregninger ud fra følgende forudsætninger: I beregningen indgår rensniveauet for ejendommens renseanlægstype (eksempelvis 10% for kvælstof og fosfor samt 30% for organisk stof for bundfældningstanke), erfaringstal for, hvor mange personer der bor i de forskellige beboelsestyper (eksempelvis 2,5 personer pr. parcelhus), og hvor meget kvælstof, fosfor og organisk stof en person udleder pr. år (4,4 kg kvælstof, 0,72 kg fosfor og 21,9 kg BI5)¹⁵. På den baggrund er der beregnet en teoretisk værdi for, hvor mange kg kvælstof, fosfor og organisk stof der udledes pr. ejendom.”

Begrænset demokratisk legitimitet

Havde rensklasser (teoretiske beregnede værdier) indgået i et lovforslag fra Folketinget, havde det en større demokratisk legitimitet end når det er embedsværket, der har “opfundet” det til administrativ brug.

Påbud siden 2009 i konflikt med overvågningsbekendtgørelsen

Men efter Vandrammedirektivet, VRD, blev implementeret i dansk lovgivning, har denne fremgangsmåde været udfordret. Selve retningslinjerne for overvågningen er angivet i [Overvågningsbekendtgørelsen](#)⁸ fra 6. december 2009, men her stopper - efter dansk opfattelse - implementeringen og rensklasserne fastholdes.

Kort forklaret siger direktivet, at hvert medlemsland skal tage målinger af det målsatte overfladevand tilstrækkeligt mange steder, så man får et troværdigt overblik over den økologiske tilstand.

Er der steder, der ikke lever op til målsætningerne, skal man starte med at tage målinger af de

⁵ <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2024/02/978-87-7038-600-5.pdf>

⁶ <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2025/1446>

⁷ <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2024/02/978-87-7038-600-5.pdf>

⁸ <http://retsinformation.dk/eli/Ita/2023/792> <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2009/1434>

fysisk-kemiske kvalitetselementer, som angivet i bilag V i VRD. Her er data for organisk stof (BI₅ / COD / iltindhold) mest interessant, hvis det er spildevand, man har mistanke til for at forbedre miljøtilstanden.

Er der steder, der ikke lever op til målsætningerne, vurderes det om årsagen kan være overskridelse af de generelle vandkemiske kriterier for god økologisk tilstand. Hvis ingen eller utilstrækkelige data findes til at afdække en forklaring, foretages en undersøgelses overvågning for at fastlægge årsager og derefter en analyse af den nødvendige indsats for at opnå en god økologisk tilstand.

Hvis de forhøjede stoffkoncentrationer viser at være naturbetingede justeres beskrivelsen af referencetilstand og krav til god tilstand i overensstemmelse hermed.

Vandrammedirektivet efterlyser ikke opgørelse på teoretiske værdier (renseklasser), men konkrete målinger. Alle påbud om forbedret spildevandsrensning udstedt til ejendomme der ikke er tilsluttet et offentligt kloaknet er derfor ikke foretaget i overensstemmelse med overvågningsbekendtgørelsen.

Udstedelse af påbud sker på baggrund af manglende målopfyldelse i overfladevand, men ofte er det fysiske forhold og ikke spildevand, der er årsagen. Derfor er det ekstra vigtigt at påbud hviler på konkrete målinger og ikke teori.

I [Vandområdeplaner for 2021-2027](#)⁹ oplyses at:

Samlet er der ikke opfyldelse af miljømålet på ca. 12.300 km (side135) ud af de i alt ca. 18.600 km vandløb, men det er kun i 103 km (side141) vandløb, hvor det er spildevand, der er skyld manglende opfyldelse.

og side 134 "Sammenfatning af indsatsprogram for vandløb"

...Den manglende målopfyldelse skyldes navnlig negativ påvirkning af vandløbenes fysiske forhold gennem regulering og etablering af fysiske spærringer samt negativ påvirkning af vandkvaliteten med spildevandets indhold af bl.a. organisk stof, der påvirker vandløbene, herunder særligt smådyrene....

I det hele taget mener vi ikke at faglige antagelser kan ikke erstatte dokumentation, når de anvendes som grundlag for indgribende myndighedsudøvelse over for borgere.

Flere fordele ved at udfase renseklasser

Ved at forlade det teoretiske (renseklasse)scenarie og i stedet overgå til konkrete målinger bliver

- proportionalitetsprincippet mindre udfordret og samtidig lever vi op til
- det vigtige "forurener betaler princip" i vandrammedirektivet.

---

⁹ <https://mim.dk/media/njylvhax/vandomraadeplanerne-2021-2027-22-9-2023.pdf>

Et andet paradoks fjernes også ved at udfase rensklasser

I en kommunes spildevandsplan kan der stå at rensklassen afhænger af det vandområde som spildevandet ledes til, jf. robustheden.

Men hvis en ejendom overholder kravene omtalt i § 38 i spildevandsbekendtgørelsen (*ingen udledning til målsat område kan registreres etc.*) må krav til rensklasse bortfalde, da ejendommens spildevand derfor ingen indflydelse har på det vandområde hvor den økologiske tilstand ønskes forbedret.

Klip fra spildevandsbekendtgørelsen BEK nr 1446 af 27/11/2025:

§ 3. I denne bekendtgørelse forstås ved:

- 1) Spildevand: Alt vand, der afledes fra beboelse, virksomheder, øvrig bebyggelse og befæstede arealer.
- 2) Husspildevand: Spildevand fra husholdninger, herunder afløb fra vandklosetter.
- 3) Tag- og overfladevand: Regnvand fra tagarealer og andre helt eller delvist befæstede arealer, herunder jernbaner, såfremt det ikke indeholder andre stoffer, end hvad der sædvanligt tilføres regnvand i forbindelse med afstrømning fra sådanne arealer eller har en væsentlig anden sammensætning.
- 4) Humane affaldsprodukter: Fæces og urin.
- 5) **1 personækvivalent (PE): 21,9 kg organisk stof/år målt som det biokemiske iltforbrug (B15), 4,4 kg total kvælstof/år eller 0,72 kg total fosfor/år.**
- 6) Samletanke: Tætte beholdere, der enten er typegodkendt eller kan godkendes til opbevaring af spildevand mv. af tilladelsesmyndigheden, jf. § 48, stk. 2.
- 7) Spildevandsanlæg: Åbne og lukkede ledninger og andre anlæg, der tjener til afledning eller behandling af spildevand mv. i forbindelse med udledning til vandløb, søer eller havet, afledning til jorden eller anden form for bortskaffelse.
- 8) Spildevandsanlæggs godkendte kapacitet: Den spildevandsmængde med indhold af forurenende stoffer angivet i personækvivalenter (PE), der i henhold til en meddelt spildevandstilladelse omfattet af kapitel 3, 4 eller 5 i lov om miljøbeskyttelse kan afledes fra en eller flere ejendomme inden for et i spildevandsplanen godkendt opland til anlægget.
- 9) Spildevandsforsyningsselskab: Et selskab, som er omfattet af § 2, stk. 1, i vandsektorloven, og som udøver spildevandsforsyningsaktiviteter.
- 10) Spredt bebyggelse: Udledninger fra ejendomme med en samlet spildevandsbelastning på 30 PE eller derunder.
- 11) Egenkontrolprøver: Prøver, hvor prøveudtagning og måling forestås eller rekvireres af ejeren af spildevandsanlægget.

§ 38. Ved meddelelse af påbud efter § 30 i lov om miljøbeskyttelse om forbedret spildevandsafledning skal følgende forudsætninger være opfyldt:

- 1) Ejendommens afløbsforhold og udledning skal være fastlagt.
- 2) Ejendommens udledning skal bidrage til forurening af det omhandlede nedstrøms liggende vandområde.
- 3) Der skal være dokumentation for, at det omhandlede nedstrøms liggende vandområde er forurenede af spildevand i et omfang, der gør, at det miljømål for vandområdet, der er fastsat i bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster, ikke er opfyldt.

Bilag 3

Renseklasser og udlederkrav

Renseklasser	BI5 (mod.) (mg/l)	Eller COD (mg/l)	NH3+NH4-N (mg/l)	Total-P (mg/l)
SOP	10	75	5	1,5
SO	10	75	5	
OP	30	125		1,5
O	30	125		

O: Reduktion af organisk stof | **SO:** Skærpet krav til reduktion af organisk stof samt nitrifikation | **P:** Reduktion af fosfor | **BI5 (mod.):** Modificeret BI5 analyse, hvor nitrifikationen forhindres | **COD:** Organisk Stof. Kan benyttes alternativt til BI5

Fair Spildevand den 7. januar 2026